

Nuorisovaltuuston aloite puhe- ja läsnäolo-oikeudesta kaupunginvaltuustoon

Khall 08.05.2023 § 123
1545/00.00.01/2023

Valmistelija: hallintojohtaja Auli Korhonen, p. 040 557 2146

Nuorisovaltuusto on 12.4.2023 jättänyt aloitteen puhe- ja läsnäolo-oikeudesta kaupunginvaltuustossa. Aloitteen sisältö:

”Jämsän nuorisovaltuusto on lakisääteinen vaikuttajaryhmä, joka tuo nuorten äänen kunnan päätöksentekoon. Nykyisellä aktiivisuudellaan Jämsän nuorisovaltuusto on osoittanut tärkeytensä Jämsän kaupungin yhteistyöelimenä. Alaikäiset nuoret ovat ainoa ryhmä, joka ei voi äänestää edustajaansa kunnanvaltuustoon. Vaikka päätöksenteossa tulisi kuulla kaikkia, joita päätökset koskevat, niin usein tämä unohtuu erityisesti nuoria koskevia päätöksiä tehdessä. Nuoret vaikuttavat merkittävästi kotikuntansa elinvoimaan ja vetovoimaisuuteen. Nuorisovaltuuston puhe- ja läsnäolo-oikeus kunnanvaltuustossa on hyvä keino edistää nuorten osallisuutta kunnassa ja nuorisovaltuuston edustaja toimii samalla hyvänä linkkinä nuorten ja päättäjien välillä.

Kuntalaissa (410/ 2015, 26§) nuorisovaltuuston toimintaedellytyksistä linjataan seuraavaa:

”Nuorisovaltuustolle on annettava mahdollisuus vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä kunnan asukkaiden hyvinvointiin, terveyteen, opiskeluun, elinympäristöön, asumiseen tai liikkumiseen sekä muissakin asioissa, joiden nuorisovaltuusto arvioi olevan lasten ja nuorten kannalta merkittäviä. Nuorisovaltuusto tulee ottaa mukaan lasten ja nuorten osallistumisen ja kuulemisen kehittämiseen kunnassa.”

Kuntalaissa todetut toimintaedellytykset eivät toteudu, ellei nuorisovaltuusto saa itse valita, mihin asioihin vaikuttaa. Suomen Nuorisovaltuustojen Liiton tuottaman Nuorisovaltuustoselvityksen mukaan vuonna 2021 77 % nuorisovaltuustoista oli edustuspaikka kunnanvaltuustossa, vuonna 2022 taas 85 %. Puhe- ja läsnäolo-oikeus kunnanvaltuustossa tarjoaa nuorisovaltuustolle aidon väylän vaikuttaa, parantaa päättäjien ja nuorten välistä vuoropuhelua sekä parantaa päätöksenteon tiedonkulkua nuorille. Vaikka Jämsän nuorisovaltuustolla on hyvät toimintaedellytykset, koemme, että puhe- ja läsnäolo-oikeus kunnanvaltuustossa edistää kunnan nuorten ja päättäjien välistä keskustelua. Tämä myös toisi nuoret vaikuttajat uudella tavalla jo valmiille vaikuttamisen areenoille, eli päätöksenteon keskelle tuoden tuoreen näkökulman keskusteluihin jo asioita käsitellessä.

Näistä syistä Jämsän nuorisovaltuusto yksimielisesti esittää nuorisovaltuustolle puhe- ja läsnäolo-oikeudellista edustajaa kunnanvaltuuston kokouksiin.”

Nuorisolaki 24 §:

Nuorten osallistuminen, vaikuttaminen ja kuuleminen

Nuorten mahdollisuudesta osallistua ja vaikuttaa nuorisovaltuustossa tai vastaavassa nuorten vaikuttajaryhmässä säädetään kuntalain (410/2015) 26 §:ssä.

Sen lisäksi, mitä tässä laissa tai muualla laissa säädetään, kunnan ja valtion viranomaisen tulee tarjota ja järjestää nuorille mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa paikallista, alueellista ja valtakunnallista nuorisotyötä ja -politiikkaa koskevien asioiden käsittelyyn tai heitä tulee muutoin kuulla mainituissa asioissa. Lisäksi nuoria on kuultava heitä koskevissa asioissa.

Hallintosäännön 12 § määräys vaikuttamistoimielimistä: ” Kaupungissa on nuorisovaltuusto, vanhusneuvosto, joka sisältää veteraanasiaain neuvottelukunnan, vammaisneuvosto ja elinvoimaneuvottelukunta, joiden kokoonpanosta, asettamisesta, jäsenten määrästä ja toimintaedellytyksistä päättää kaupunginhallitus. Nuorisovaltuusto toimii sivistyslautakunnan alaisuudessa. Nuorisovaltuustolla on oikeus asettaa edustajansa puhe- ja läsnäolo-oikeudella lautakuntiin ao. lautakunnan päättämien asioiden osalta. Nuorisovaltuuston erityisenä tehtävä on osallistaa lapsia ja nuoria ja antaa vaikuttamismahdollisuuksia heille”

Vaikuttamistoimielimet osallistuvat päätöksentekoon aloitteilla ja lausunnoilla, ja niiden edustajille voidaan hallintosäännön määräyksen nojalla antaa puhe- ja läsnäolo-oikeus toimielinten kokouksissa.

Toimivalta, johon päätös perustuu:

Hallintosääntö § 12 / Vaikuttamistoimielimet

Hallintosääntö § 24 / Kaupunginhallituksen tehtävät ja toimivalta

Ehdotus

Kaupunginjohtaja Hanna Helaste

Kaupunginhallitus hyväksyy nuorisovaltuuston aloitteen ja valmistelee asiasta määräyksen hallintosääntöön. Nuorisovaltuuston keskuudestaan valitsemalle edustajalle (1) ja hänen estyneenä ollessaan varaedustajalle (1) annetaan puhe- ja läsnäolo-oikeus valtuuston kokouksiin. Läsnäolo- ja puheoikeutta ei ole valtuuston käsitellessä salassa pidettävää asiaa tai julkista asiaa, jossa on salassa pidettävää aineistoa. Edustaja on oikeutettu saamaan palkkiosäännön mukaisen kokouspalkkion.

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.